

ZÁCHRANÁŘI JELI NA POMOC UKRAJINSKÝM UPRCHLÍKŮM

V záchytných táborech na hranici mezi Slovenskem a Ukrajinou, které poskytují dočasný azyl uprchlíkům z Ukrajiny, pomáhali v březnu studenti 3. ročníku oboru Zdravotnický záchranář ZSF JU.

Když dostali výzvu z Asociace samaritánů České republiky, s níž spolupracují, okamžitě se sbalili a dobrovolně se vydali do míst, kde už je válka na dosah. Záchytný tábor v Humenném totiž potřeboval pomoc při přijímání a organizování uprchlíků, kteří tam v prvních týdnech války mířili ve velkých skupinách ve dne i v noci. Žádaná byla jak organizační výpomoc, tak schopnost přichodzí hned ošetřit, dát jim, co potřebují, utěšit je. Zkrátka postarat se o lidi, kteří unikli peklu. Přicházeli v šoku a se šrámy na těle i na duši. Mnozí bez znalosti cizího jazyka, pouze s nejnnutnějšími věcmi v igelitové tašce, někdy dokonce úplně bez

dokladů. Toto mraveniště působilo na první pohled chaoticky, ale držel ho pohromadě řád vystavený na ochotě, obrovské vstřícnosti a laskavosti profesionálů i dobrovolníků. Postupně se tam vystřídalo šest studentů Zdravotně sociální fakulty JU, a to z 3. ročníku studijního oboru Zdravotnický záchranář: Nikol Krupová, Kateřina Arnoštová, Sára Zelinková, Veronika Oborná, Adriana Vybíralová a Jan Novotný. Byť v té době měl každý z nich plnou hlavu starostí, jak ve škole zvládnout všechno, co souvisí se závěrem studia, včetně povinných praxí. Každá dvojice tam strávila týden a po nich byli připraveni odjet další spolužáci. Čeští

Studenti ZSF JU v táboře v Humenném: vlevo Jan Novotný a třetí zleva Adriana Vybíralová.

samaritáni ale svou misi ukončili, protože je vystřídali jejich italské kolegové. Když studenti s odstupem času rekapituluji, co všechno zažili, okamžitě si vybavují i sebedešnější detaily dramatického děje. Akčnost k záchranářům patří, ostatně někteří z nich se loni v létě rychle vypravili pomáhat na Moravu do míst, která zpusťovalo tornádo. „I tam jsme potkali zoufalé lidi, kteří najednou neměli domov, takže v něčem ta situace byla podobná. Jenomže po tornádu nastal klid a čas napravovat škody, což přineslo novou naději. Na Slovensko však přišli lidé, kteří ztratili všechno a k tomu ještě pocítovali obrovskou bezvýchodnost z toho, že válka pokračuje a jejich blízcí tam zůstali,“ shrnuje Kateřina Arnoštová. S Asociací samaritánů spolupracuje už delší dobu - takže když jí v neděli zazvonil telefon, že jim chybí dva lidé, neváhala ani chvíli. Během hodiny byla připravená a vyrazila se spolužačkou Nikol Krupovou. Ta zrovna měla službu v domově seniorů, takže to měla s rychlým odjezdem ještě komplikovanější. Ale obě dívky stihly vyrazit včas. „Bylo to hodně naléhavé. Moji rodiče protestovali, ale nic s mým rozhodnutím nenadělali,“ vzpomíná Katka.

JAZYKOVÁ BARIÉRA

Záchytný tábor v Humenném funguje od roku 2006 a poskytuje dočasnou střechu nad hlavou žadatelům o azyl a osobám se statusem uprchlíka. Nápor byl tak velký, že nedaleko vznikl ještě další záchytný tábor v Michalovcích. Úkolem našich studentů bylo hlavně registrovat příchozí a ošetřit ty, kteří to potřebovali. Často sloužili noční, ale vzhledem k jazykové bariéře museli pomáhat i ve dne, takže spali většinou jen čtyři a méně hodin. Někteří měli základní znalost ruštiny, díky níž ovládají azbuku - to se jim velmi hodilo. Ukrajinský jazyk se od ruštiny dost liší, ale k přemostění komunikace mezi německými zdravotníky a tlumočnickem do ukrajinštiny, který nemluvil anglicky, byly

jejich znalosti moc užitečné. Často museli zvládat velký nával příchozích, kteří přijížděli plnými autobusy. „Zapsat je do informačního systému bylo hodně náročné. Někdy nám dokonce místo platných dokladů dávali různé historické dokumenty, které byly psané ručně. Každý dostal plastový náramek a při odjezdu ho musel odevzdat, abychom měli přehled o pohybu osob. Situace se velice rychle měnila: třeba jeden večer jsme měli v táboře 65 lidí a ráno už tam zůstal jenom jeden pán se psem,“ líčí Jan Novotný, který měl hlavní služby v Michalovcích a po nich jezdil i do Humenného. Občas si připadal, jako by se vrátil o staletí zpátky v čase. Nebyl to bohužel historický film, ale realita. Když přijel ze Slovenska domů, chvíli mu trvalo, než ten střet dvou zcela odlišných světů aspoň trochu vstřebal. Zprávy z bojů na Ukrajině stále vnímá velmi emotivně. Bez filtru, kterým většinu z nás oddělují studená skla obrazovek. „Vím, že ti lidé jsou skuteční, prožívám jejich osudy víc do hloubky a je mi jich moc líto. Na vlastní kůži jsem poznal, jak je tento konflikt blízko a jak silně se nás dotýká,“ dodává Honza.

ŠTĚSTÍ? NABITÝ MOBIL, TEPLÝ ČAJ, KOČKA, SÍT Z GUMIČEK

Záchranáři se tam snažili být platní ve všech situacích, včetně ošetřování zraněných. Adriana Vybíralová vzpomíná na muže, kterému bylo 83 let a měl prsty na nohou omrzlé až na kost. Na Ukrajině se totiž ztratil v mrazivém počasí. „Takové omrzliny jsem ještě nikdy neviděla. Většinu týdne jsem ho ošetřovala a měla jsem strach, aby zvládl transport do Německa, kde už na něj čekala jeho vnučka. Občas na něj myslím - my jsme odjížděly domů v sobotu a on měl být transportován v neděli ráno,“ líčí studentka jeden z mnoha silných příběhů, jejichž pokračování už nemá šanci zjistit. Je v nich hodně citu, naděje i vděčnosti. Například od dívky, jež si dobýjela mobil v boxu, který

však náhle nešel otevřít. Zrovna v momentě, kdy už musela z tábora odjet! Nastal chaos a nátlak, ať tam svůj mobil nechá, jenomže pro ni to bylo to nejcennější, co má - jediné spojení s rodinou a blízkými. Zmatky, zda je zadaný kód správný a proč zařízení náhle nefunguje, rázně ukončili hasiči a skříňku vypáčili, takže vystresovaná dívka mohla odjet se svým telefonem. I tak vypadá na ukrajinské hranici štěstí. Stačila k němu i síť, kterou naše studentky upletly dětem z gumíček, aby si přes ni mohly házet míčem. Nebo kočka, kterou den předtím všichni marně hledali a majitelka musela odjet bez ní. Další den se kočka objevila a byla velká šance, že ještě doputuje do prázdné náruče, která na ni láskyplně čeká.

Sára Zelinková se setkala s životními příběhy mnoha lidí, například členů rodiny, která přečkala čtyři dny v montážní jámě v garáži. Nechtěli svůj domov opustit a utekli teprve tehdy, když střely zasáhly i jejich dům. Stále má před očima utrmácené lidi, kteří se slzami v očích děkovali, že si mohou konečně odpočinout na lehátku ve stanu, nebo dvanáctiletou dívku, pro niž byl teplý čaj darem z nebes. „Celá ta situace mi otevřela oči a přinesla velké prozření, jak krásně si tu žijeme na rozdíl od lidí, kteří najednou přišli o vše a mnohdy ani nevěděli, jestli jsou jejich manželé a tatínkové v pořádku. Byla to velká škola života a všichni si moc přejeme, aby válka co nejdříve skončila a s ní i veškeré toto utrpení,“ říká Sára. V paměti jí uvízly obrázky, které děti malovaly - na některých byly tanky nebo ukrajinská vlajka. Občas zašla na mši, které se pravidelně konaly a jichž se účastnili i někteří uprchlíci. Část modliteb zněla v ukrajinštině a atmosféra byla dojemná.

Do tábora přicházely hlavně matky a starší ženy s dětmi nebo staří lidé. Mnozí nebyli očkovaní, hrozilo riziko šíření covidu-19 i dalších infekčních nemocí. Jedinou šancí, jak se bránit, byla prevence a hygienická

opatření, tedy rukavice, respirátory a také rozvážné jednání, co je nezbytně nutné a co už není. O děti se starali převážně hasiči, kteří podle studentů fungovali naprosto skvěle a projevovali se mimořádně přátelsky. Naši záchranáři spolupracovali s týmem ze Slovenska i z Německa, odkud přijela lékařka, manažerka a další lidé. Každý dělal, co mohl, aby lidem prchajícím před válkou co nejvíce usnadnil jejich úděl. „Potvrdilo se nám to už při více událostech, že když se sejdou lidé různých profesí dobrovolně, nikoli příkazem, vždy se vytvoří skvělá parta. Všichni fungují perfektně a pomáhají si navzájem, čímž si také společně dodávají energii, která pomáhá tyto náročné situace zvládnout,“ uzavírá Sára Zelinková. ●

Text: Alena Binterová

Foto: archiv ZSF JU